

**QORTI TAL-MAGISTRATI
(GHAWDEX) GURISDIZZJONI SUPERJURI**

**MAGISTRAT DR.
PAUL COPPINI**

Seduta tat-2 ta' Novembru, 2012

Citazzjoni Numru. 22/2001/1

Raymond Grech

vs

Carmel u Georgina konjuġi Bajada

Illum il-Ġimgħa, 2 ta' Novembru 2012

Il-Qorti,

Rat iċ-Citazzjoni li permezz tagħha l-attur, wara li ppremetta illi:

Illi l-attur jopera *workshop* ta' mastrudaxxa, u jiġġestixxi ħanut ta' għamara, oġġetti tad-dar, fajjenza u oġġetti varji oħra;

Illi l-konvenuti inkarigaw lill-attur jagħmel xogħol ta' għamara u xtraw diveri oġġetti mill-ħanut tiegħu;

Illi parti mill-ħlas dovut ġiet ikkumpensata ma ħlas għal xogħol magħmul a beneficiċċju ta' l-attur wara li tnaqqsu ħlasijiet magħmula mill-konvenuti għada dovuta lil-attur is-somma ta' elf erba' mija u erbgħa liri Maltija u wieħed u disgħin ċenteżmu (Lm1,404.91ċ) u dan kif jirriżulta mill-kont anness bħala 'A';

Illi permezz ta' ittra bonarja datata tlieta u għoxrin (23) ta' Awwissu tas-sena elfejn (2000) segwita b'ittra uffiċċjali spedita fit-tnejn (2) ta' Jannar tas-sena elfejn u wieħed (2001) l-attur interpella lill-konvenuti sabiex iħallsu dan id-debitu;

Illi minkejja dan, il-konvenuti baqgħu inadempjenti;

Illi d-debitu msemmi huwa ċert, likwidu u dovut u l-konvenuti ma għandhomx eċċezzjonijiet xi jqanqlu u għalhekk din il-Qorti tista' tipproċedi għas-sentenza fit-termini tal-Artikolu mija sebgħa u sittin (167) tal-Kap. tmax (12) tal-Liġijiet ta' Malta bid-dispensa tas-smiegħ.

Talab lill-konvenuti jgħidu għaliex m'għandiex din il-Qorti:

1. Taqta' u tiddeċiedi din il-kawża bid-dispensa tas-smiegħ fit-termini tal-Artikolu mija sebgħa u sittin (167) tal-Kap. tmax (12) tal-Liġijiet ta' Malta;
2. Previa d-dikjarazzjoni li l-konvenuti huma debituri fil-konfront tal-atturi fis-somma fuq imsemmija ta' elf erba' mija u erbgħa liri Maltija u wieħed u disgħin ċenteżmu (Lm1,404.91ċ) tikkundannhom sabiex iħallsu lill-attur din is-somma;
3. Tikkundanna l-istess konvenuti sabiex iħallsu l-imgħaxijiet mid-data tan-notifika ta' l-ittra uffiċċjali ċioe' mit-tnejn (2) ta' Jannar tas-sena elfejn u wieħed (2001) sad-data tal-ħlas relattiv.

Bl-ispejjeż inklużi dawk tal-ittra interpellatorja mibgħuta fit-23 ta' Awwissu 2000 u tal-ittra uffiċċjali spedita fit-2 ta' Jannar 2001.

Il-konvneuti m'harrka għas-subizzjoni li għaliha minn issa qed jiġu ngunti.

Rat id-Dikjarazzjoni tal-fatti ta' l-attur, konfermata bil-ġurament tiegħu.

Rat in-Nota ta' l-Eċċezzjonijiet tal-konvenuti li biha eċċepew illi:

1. Illi t-talbiet tal-attur huma nfondati fid-dritt u fil-fatt stante illi m'hu dovut l-ebda ammont mill-konvenuti u dan peress illi huwa l-attur li għandu jagħti lill-konvenuti ta' xogħol fil-ħanut kif ukoll ta' tikħil li l-konvenuti għamlu lill-attur. Infatti l-attur fadallu jagħti madwar elfejn lira Maltin (Lm2000) lill-konvenuta Giorgina Bajada għax-xogħol li din għamlet bħala salesperson fil-ħanut tal-attur;

2. Illi mingħajr preġudizzju għas-suepost l-ammont pretiż mill-attur mhux dovut peress illi diversi oġġetti ndikati mill-atturi li nextraw mill-konvenuti fil-fatt qatt ma ttieħdu u dan kif jiġi dettaljament ippruvat waqt it-trattazzjoni tal-kawża;

3. Illi l-istess attur qed jitlob prezzijiet esagerati għal xogħol extra tal-injam li huwa għamel lill-konvenuti kif ukoll parti mix-xogħol li sar minnu ma sarx skond l-arti u s-sengħa u baqa' sallum ma rrimedjax għad-difetti li hemm fl-istess xogħol tal-injam minkejja li kien interpellat diversi drabi mill-konvenuti sabiex jirrimedja.

4. Salvi eċċezzjonijiet oħra fid-dritt u fil-fatt.

Rat il-Kontro-ċitazzjoni tal-konvenuti li permezz tagħha, wara li ppemettew illi:

Illi l-konvenuta Giorgina Bajada għamlet ftit aktar minn sentejn taħdem bħala sales person fil-ħanut tal-attur "Home Style" fi Pjazza J.F. Kennedy f'Victoria, Għawdex;

Illi l-istess attur Raymond Grech fadallu jħallas lil Giorgina Bajada ta' diversi granet ta' xogħol;

Kopja Informali ta' Sentenza

Illi minkejja li ġie nterpellat diversi drabi sabiex iħallas l-ammont dovut għax-xogħol li sar minn Giordina Bajada l-attur Raymond Grech baqa' inadempjenti anzi qed jippretendi li huwa għandu jieħu minn għand l-istess konvenuti.

Talbu lill-attur jgħid għaliex m'għandhiex din il-Qorti:

1. Tiddikjara illi inti għandek tagħti lil Giordina Bajada għax-xogħol li għamlet fil-ħanut tiegħek 'Home Style', fi Pjazza J.F. Kennedy, Victoria;
2. Tillikwida l-ammont dovut minnek lil Giordina Bajada tax-xogħol li hija għamlet fil-ħanut tiegħek;
3. Tikkundannak tħallas lil Giordina Bajada l-ammont hekk dovut;

Bl-ispejjeż inklużi dawk tal-ittra interpellatorja u tal-ittra uffiċċjali kontra tiegħek.

Bl-ingunzjoni għas-subizzjoni illi għaliha minn issa inti ingunt.

Rat id-Dikjarazzjoni tal-fatti tal-konvenuti kkonfermata bil-ġurament ta' Giordina Bajada.

Rat id-digriet tagħha ta' l-20 ta' Novembru 2007 li bih ħatret lil Charles Sultana bħala perit tekniku sabiex jirrelata jekk ix-xogħol maħdum mill-attur għall-konvenuti sarx skond kif titlob is-sengħa u l-arti.

Rat ir-relazzjoni ta' l-istess perit tekniku ppresentata fl-14 ta' Jannar 2009 u minnu maħlufa fl-20 ta' Awwissu 2009. Rat il-verbal tagħha ta' l-1 ta' Ġunju 2012 fejn ħalliet il-kawża għal-lum għas-sentenza.

Rat in-Noti ta' l-Osservazzjonijiet rispettivi tal-kontendenti.

Rat l-atti l-oħra kollha tal-kawża.

Ikkunsidrat:

Illi permezz ta' din il-kawża l-attur qed ifittex li jitħallas dak li jippretendi bħala bilanċ minn somma akbar dovuta lilu għal xogħol ta' mastrudaxxa fid-dar tal-konvenuti u għall-bejgħ ta' diversi oġġetti li l-konvenuta xtrat mill-ħanut tiegħu. Il-konvenuti qed jikkontestaw it-talba għax isostnu li huwa l-attur li hu debitor lejhom għal bilanċ ta' paga dovuta lill-konvenuta li għamlet xi żmien taħdem bħala *salesperson* fil-ħanut tiegħu. Infatti huma għamlu l-kontroll talba tagħhom proprju dwar dan il-bilanċ. Jikkontendu wkoll li ma xtrawx mingħand l-attur oġġetti tal-valur indikat fir-rendikont anness maċ-ċitazzjoni. Barra minn hekk jallegaw li parti mix-xogħol ta' l-injam maħdum minnu ma sarx skond is-sengħa u l-arti.

Gara illi għall-aħħar tas-sena elf disa' mija tlieta u disgħin (1993) il-kontendenti laħqu ftehim dwar xogħol ta' l-injam li l-attur kellu jagħmel fir-residenza tal-konvenuti. Dwar dan saru wkoll żewġ skritturi b'deskrizzjoni tax-xogħol li kellu jsir u l-prezz tagħhom. L-aċċessorji ma kienux inklużi fil-prezz.¹ Dik il-ħabta l-attur kien qed jippjana li jiftaħ ħanut u għalhekk qabbad lill-konvenut sabiex jagħmillu xi xogħol ta' tibjid fih. Imbagħad meta eventwalment infetaħ dan il-ħanut, il-konvenuta giet impjegata hemmhekk bħala *salesgirl*. Il-partijiet qablu li dwar il-ħlas dovut lill-konvenut u l-paga tal-konvenuta kellha ssir tpaċija ma' dak li kellu jieħu l-attur għax-xogħol tiegħu. Billi minn dan il-ħanut l-attur kien ibiegħ affarijiet ta' tizjin għad-dar, sar arrangiament ukoll sabiex il-prezzijiet ta' l-oġġetti li tixtri minn hemm il-konvenuta kellhom jinqatgħu mill-paga dovuta lilha. Wara li l-konvenut kien għamel ix-xogħol ta' tibjid meħtieġ, u l-attur kien lesta parti sew mix-xogħol kummissjonat lilu, għal xi raġuni l-konvenuta tterminat l-impieg tagħha ma' l-attur. Imma, wara li għar-raġunijiet indikati hawn fuq, il-konvenuti rrifjutaw li jħallsu l-kont mibgħut lilhom mill-attur għall-bilanċ dovut, huwa pproċeda bil-kawża presenti.

¹ Ara dokti.RG 1 u RG 2 afol.24, 25 tal-process

Kopja Informali ta' Sentenza

L-attur qiegħed jirreklama s-somma ta' elf erba' mija u erba' liri maltin u wieħed u disgħin ċenteżmu (Lm1404.91ċ). Fl-affidavit tiegħu jispjega illi wasal għal din iċ-ċifra bil-mod segwenti:

- (i) il-kont għax-xogħol ta' l-injam tela' għal: Lm9196;²
- (ii) il-kont għall-oġġetti mixtrija mill-ħanut tiegħu tela' għal Lm994.95ċ;³
- b'kollox: Lm10,190.95ċ.

Minn dawn iridu jitnaqqsu:

- (i) depożitu li tħallas mal-ftehim tad-19 ta' Novembru 1993: Lm1000;
- (ii) pagament akkont fil-5 ta' Jannar 1996: Lm1800;
- (iii) pagament akkont fis-26 ta' Diċembru 1996: Lm1000;
- (iv) pagament ieħor fil-5 ta' Settembru 1997: Lm1000;⁴
- (v) ħlas dovut lill-konvenut għax-xogħol ta' bajjad li għamel fil-ħanut ta' l-attur: Lm1358;⁵ u
- (vi) ħlas dovut lill-konvenuta għall-paga tagħha bħala *salesgirl* ma' l-attur: Lm2628.04ċ.⁶
- b'kollox: Lm8786.04ċ;

biex għalhekk jibqa' dovut bilanċ ta' Lm1404.91ċ, proprju l-ammont mitlub fiċ-ċitazzjoni.

² Dok.RG 6 a fol.44

³ Dok.RG 7 a fol.45

⁴ Ara Dok.RG 2 u affidavit ta' l-attur a fol. 21 -23

⁵ Dokti. RG 3 u 4 a fol. 26, 27

⁶ Dok. RG 5 a fol. 28 - 43

Il-konvenuti, da parti tagħhom, qed jikkontesaw dan l-ammont għas-segwenti motivi:

(i) ***I-attur allegatament fadallu jagħti lill-konvenuta madwar Lm2000 għall-paga tagħha.*** Imma mbagħad fl-affidavit tagħha l-konvenuta ammettiet illi hija ħadmet ma' l-attur għal total ta' elfejn mija u sagħtejn (2102) bir-rata ta' lira u ħamsa u għoxrin centemżu (Lm1.25ċ) s-siegħa, li jgħibu (Lm2627.75ċ),⁷ u cioe' ftit centeżmi inqas minn dak li kien ikkalkolalha l-attur. Infatti l-attur naqqas proprju dan l-ammont minn dak li kien imiss lilu, u għalhekk la din l-eċċezzjoni u lanqas il-pretensjoni tal-konvenuti fil-kontrotalba tagħhom dwar din il-kwistjoni ma jistgħu bl-ebda mod ikunu ġustifikati;

(ii) ***diversi oġġetti huma erronjament indikati mill-attur bħala mixtrija mill-konvenuta mill-ħanut tiegħu.*** Sew l-attur u anke l-konvenuta qablu li l-oġġetti tad-dar li hija kienet minn żmien għal żmien tixtri mill-ħanut tiegħu, kienu jiġu mniżżla f'lista li kienet tinżamm għal dan il-fini.⁸ Għalkemm il-konvenuta u bintha semmew xi żewġ oġġetti li kienu nxtrow biex jingħataw bħala rigali u li tħallsu mal-ewwel, anke kieku kellhom jitwemmnu, il-Qorti ma tistax toħodhom in konsiderazzjoni, billi ma kien hemm ebda eċċezzjoni f'dan is-sens; l-istess għandu jingħad dwar xi oġġetti mixtrija u allegatament imħallsa mill-konvenuta fl-interess ta' l-attur;

(iii) ***I-attur żamm prezzijiet esagerati għal xogħol extra ta' l-injam li ħadem għalihom:*** mill-iskrittura tal-ftehim oriġinali li kien sar f'Novembru 1993, jidher illi ma kienet ingħatat ebda stima dwar xi xogħol żejjed li kellu jiġi ordnat.⁹ Imbagħad mill-kont tax-xogħol kollu li sar mill-attur,¹⁰ jirriżulta illi fir-rigward ta' l-għamara li dwarha kien sar il-ftehim oriġinali tal-1993, huwa żamm eżattament mal-prezzijiet li kienu ġew ikkwotati dakinhar. Għalkemm il-konvenuti naqsu milli jispeċifikaw għal-liema oġġetti kienu qed jirreferu, l-attur spjega illi x-xogħol extra ma

⁷ Ara affidavit a fol 97 -99

⁸ RG 7 a fol.45

⁹ Ara dokti.RG 1 u 2 a fol. 24 , 25

¹⁰ Dok.RG 6 a fol. 44

setgħax jinħadem bl-istess prezzijiet ta' l-istima oriġinali, għax minn dak inhar kien għadda ż-żmien u l-prezzijiet sew tal-materja prima kif ukoll tax-xogħol kienu għolew. Din l-ispjegazzjoni ta' l-attur tidher ġustifikata u għalhekk anke dan l-ilment tal-konvenuti ma jstax jintlaqa'.

(iv) ***l-aħħar eċċezzjoni tal-konvenuti tirrigwarda l-ilment li parti mix-xogħol maħdum mill-attur ma sarx skond kif titlob is-sengħa u l-arti.*** Huwa minnu illi l-espert tekniku nominat mill-Qorti sabiex jirrelata dwar ix-xogħol maħdum mill-attur sab xi nuqqasijiet fil-mod kif kienu nħadmu uħud mill-oġġetti kkumissjonati lilu,¹¹ imma kif sewwa ssottometta l-attur fin-Nota ta' l-Osservazzjonijiet tiegħu, dawn l-ilmenti ma kellhomx jittressqu semplicement *per via di eccezione*, imma kellhom il-konvenuti stess jieħdu passi konkreti f'dan ir-rigward. Madankollu fil-każ in eżami l-konvenuti baqqgħu ma ħadu ebda passi biex jirrifjutaw dawn l-oġġetti jew iġegħlu lill-attur jirrimejja għalihom, u qatt ma qajjmu din il-kwistjoni formalment sakemm ġew rinfaċċjati bil-kawża presenti. Lanqas fil-kontro-ċitazzjoni tagħhom ma talbu lill-attur biex jirranġa d-difetti li kienu sabu. Imma kif intqal mill-Qorti ta' l-Appell meta kienet qed tiġi trattata kwistjoni simili:

“Jekk si tratta minn inadempjenza tal-kuntratt fis-sens ta' non-konformita' mal-ispecifications jew ma' l-arti u s-sengħa hawn ukoll il-konvenuta kellha r-rimedju li tirrifjuta l-oġġett materjalment jew jekk tkun irċevietu, billi tgħaddi għad-depożitu tiegħu taħt l-awtorita' tal-Qorti. Hi kellha imbagħad in konsegwenza għal dan tipproċedi bl-appożita azzjoni jew għar-rexxissjoni tal-ftehim jew li ġġiegħel lill-appaltatur inadempjenti jesegwixxi l-obbligazzjoni meta dan ikun possibbli. Dan fuq il-bażi tal-patt kommissorju, sottostrat tal-kuntratti bilaterali kollha....

Kemm fil-każ wieħed (nuqqas tal-kwalita' imwiegħda tal-oġġett) kif ukoll fil-każ l-ieħor (non-adempjenza tal-pattijiet kontrattati) l-eċċezzjoni tal-konvenuta hi destinata li tfalli ġjaladarba bil-fatt tagħha stess il-konvenuta tilfet kull dritt li seta' kellha. Hi għażlet li żżomm l-għamara lilha

¹¹ Ara relazzjoni peritali a fol. 161 – 165 tal-process,

konsenjata u naqset li tirreaġixxi skond kif trid il-liġi meta kienet konsapevoli mill-fatt illi l-konsenja ma kenitx konformi għad-dettalji pattwiti u/jew meta kienet taf li l-atturi ma eżegwewx l-appalt konformement mal-arti u s-sengħa, li, f'kull każ, bħala prova neċessarja kien jeħtieġ l-opinjoni ta' espert in materja. F'ċirkostanzi konsimili hi għiet li ppreġudikat irremedjabilment il-posizzjoni tagħha. Fi kliem ieħor hi ma kellhiex tippretendi li żżomm l-għamara, tagħmel użu minnha għal snin, biex imbagħad rinfaccjata b'talba għal ħlas, tippretendi li ma għandhiex tħallas lill-atturi għax dawn ma onorawx l-obbligi tagħhom. Dan l-ilment tagħha, fil-fehma tal-Qorti, ma jistax għalhekk jiġi aċċettat jew sostnut u l-atturi ma għandhomx, u ma kellhomx, jiġu ikkastigati għan-nuqqas tal-prosegwiment da parti tal-konvenuta ta' dawk il-miżuri li kellha tiegħu biex tissalvagwardja d-drittijiet tagħha.”¹²

Għaldaqstant lanqas din l-eċċezzjoni ma tista' tintlaqa'.

Għal dawn il-motivi tiddeċidi l-kawża, billi:

(a) **fir-rigward taċ-ċitazzjoni ta' l-attur**, filwaqt illi tiċhad l-eċċezzjonijiet tal-konvenuti, tilqa' t-talbiet attriċi u:

(i) tiddikjara li l-konvenuti huma debituri fil-konfront ta' l-attur fis-somma ta' elf erba' mija u erba' liri maltin u wieħed u disgħin ċenteżmu (Lm1404.91ċ); ekwivalenti illum għal tlett elef mitejn tnejn u sebgħin euro u sitta u ħamsin ċenteżmu (€3272.56ċ), rapprezentanti bilanċ dovut in konnessjoni ma' xogħol ta' l-injam maħdum għalihom u prezz ta' oġġetti mibjugħa lilhom; u

(ii) tikkundanna lill-konvenuti sabiex iħallsu din is-somma lill-attur; bl-interessi b'effett mid-data ta' l-ittra uffiċċjali tat-2 ta' Jannar 2001.

Bl-ispejjeż kontra l-konvenuti.

(b) **fir-rigward tal-kontro-ċitazzjoni**, billi tiċhad it-talba tal-konvenuti, bl-ispejjeż ta' din il-kontro-ċitazzjoni jkunu a karigu tagħhom.

¹² Appell Inferjuri (Malta): Frederick Micallef et. vs May Sullivan: 22.11.2002

Kopja Informali ta' Sentenza

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----